

عنوان: اقتصاد کلان (Macroeconomics)

کد درس: ۱۵

گروه هدف: دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

تعداد واحد: ۳ (نظری)

مدت: ۵۱ ساعت

مقدمه:

محدودیت منابع در دسترس، و خواسته های نامحدود انسانها، ضرورت استفاده از ابزار مناسبی را که بتواند با ارائه راهکارهای علمی بین این دو تعادل بهینه به وجود آورد توجیه می کند. شاخه کلان اقتصاد به بررسی فعالیت های اقتصادی در سطح یک کشور می پردازد. در اقتصاد کلان به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که امکانات محدود یک کشور مثل: سرمایه، بودجه، زمین و ... چگونه تخصیص یابد تا برای رسیدن به اهداف جامعه (همچون تولید، توزیع درآمد، ثبات قیمت ها و تعادل تراز پرداخت ها و ...) بیشترین کمک را بنماید. اصول علم اقتصاد در شاخه کلان تا اندازه ای اهمیت دارد که می تواند بقای حکومت ها و دولت های مختلف را تضمین کند به همین دلیل است که تمامی دولتها از دانش اقتصاد دانان بزرگ و آشنا به خصوصیات اقتصاد بومی کشور خود بهره می جویند.

حیات هر سیستمی تحت تاثیر تغییرات مختلف و غیر قابل پیش بینی محیط پیرامونش می باشد به نحوی که لازمه بقای هر سیستمی ایجاد تعامل پایدار با این محیط می باشد. یک مدیر موفق بدون مطالعه و شناخت محیط خارج سازمان نخواهد توانست موفقیت و پیشرفت را برای سازمان و ذینفعان آن فراهم کند. آشنایی به ادبیات اقتصادی به ویژه در حیطه کلان اقتصاد توانایی تحلیل مسایل اقتصادی محیط پیرامون سازمان را در مدیران تقویت خواهد نمود. لازمه فعالیت در دنیای رقابت و کسب موفقیت، تحلیل و تفسیر مسایل اقتصادی مرتبط با کسب و کار یک مدیر موفق می باشد.

توجه به بخش سلامت به عنوان یک بازار و صنعت که می تواند به شکل اقتصادی اداره شده و حتی درآمد و سود به همراه داشته باشد موجب گردیده است که واحدهای اقتصاد خرد، کلان، اقتصاد سلامت و ... در برنامه های درسی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی پیش بینی شود. در این راستا درس اقتصاد کلان می تواند با آموزش الفبای علم اقتصاد کلان زمینه مناسبی در دانشجویان این رشته ایجاد کند که بتوانند با تحلیل مسایل اقتصادی محیط پیرامون خود، شناخت بازار سلامت و بازارهای مرتبط با آن، نظریه های مختلف اقتصاد کلان در مورد سرمایه گذاری، مصرف، تقاضا، بازار پول و ارز، در حیطه عملکردی (به کارگیری آن در محیط کار) و توسعه دانش (ادامه تحصیل در دوره ها و مقاطع بالاتر) به موفقیت های فراوانی دست یابند.

۱- اهداف

۱-۱- هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مفاهیم اولیه اقتصاد کلان و تحلیل روابط بین متغیرهای کلان اقتصاد

۱-۲- اهداف اختصاصی: دانشجویان در پایان نیمسال تحصیلی:

- ۱-۲-۱- با انواع تقسیم بندیهای موجود در علم اقتصاد و تفاوت های آنها آشنا گردند.
- ۱-۲-۲- با مفهوم و اهمیت اقتصاد کلان آشنا شوند.
- ۱-۲-۳- با نحوه گردش فعالیت های اقتصادی در مدل های مختلف اقتصادی آشنا گردند.
- ۱-۲-۴- با اجزای تقاضای کل اسمی آشنا گردند.
- ۱-۲-۵- با حسابداری ملی، شاخص قیمت، نحوه محاسبه تورم و انواع آن آشنا گردند.
- ۱-۲-۶- با مدل های تعیین شده درآمد ملی و سیاست های مالی دولت آشنا گردند.
- ۱-۲-۷- بازار پول و نقش پول در اقتصاد کینزی را شناخته و با تقاضای پول آشنا گردند.
- ۱-۲-۸- با سیاستهای پولی و نقش بانک مرکزی در ایجاد ثبات اقتصادی آشنا گردند.
- ۱-۲-۹- با تعادل همزمان بازار کالا و بازار پول (IS-LM) آشنا گردند.
- ۱-۲-۱۰- با نظریه های مصرف و سرمایه گذاری آشنا شوند.
- ۱-۲-۱۰- با عرضه کل و تقاضای کل در اقتصاد و تعادل آن آشنا شوند.
- ۱-۲-۱۱- با مفاهیم تورم و بیکاری و منحنی فیلیپس آشنا گردند.
- ۱-۲-۱۲- با مدل چهاربخشی و تعادل تراز پرداختها و تعادل سرمایه آشنا شوند.

۲-۱- اهداف کاربردی

۱-۲-۱- آشنایی با انواع تقسیم بندیهای موجود در علم اقتصاد و تفاوت های آنها:

دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

✓ شاخه خرد اقتصاد را تعریف کند.

✓ شاخه کلان اقتصاد را تعریف کند.

✓ تفاوت بین مفاهیم اقتصاد خرد و اقتصاد کلان و ارتباط بین آنها را بیان کند.

۱-۲-۲- آشنایی با نحوه گردش فعالیت های اقتصادی در مدل های مختلف اقتصادی:

دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

✓ کارگذاران اقتصادی را شناخته و وظایف آنها را شرح دهد.

✓ انواع کالاها در اقتصاد را نام برده و تعریف کند.

✓ نحوه گردش فعالیت های اقتصادی را در دو بخشی (خانوار و بنگاهها) بیان کند.

✓ نحوه گردش فعالیت های اقتصادی را در سه بخشی (خانوار، بنگاهها و دولت) بیان کند.

✓ نحوه گردش فعالیت های اقتصادی را در چهار بخشی (خانوار، بنگاهها، دولت و دنیای خارج) بیان کند.

✓ با مفاهیم نشت و تزریق آشنا شده و متغیرهای نشتی و تزریقی را بیان کند.

۱-۲-۳- آشنایی با اجزای تقاضای اسمی، دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

✓ دانشجو بتواند تقاضای کل را تعریف کند.

✓ دانشجو بتواند عرضه کل را تعریف کند.

✓ دانشجو بتواند تعادل عرضه و تقاضای کل را تعریف کند.

✓ دانشجو بتواند مصادیق عدم تعادل در اقتصاد را تعریف کند.

۱-۲-۴- آشنایی با حسابداری مالی، شاخص قیمت، نحوه محاسبه تورم و انواع آن، دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

- ✓ با شاخص های $GNP, GDP, NNP, NI, PI, DI$ ، نحوه محاسبه و روابط آنها با یکدیگر آشنا شوند.
- ✓ روش های محاسبه حسابهای ملی را فرا گیرند.
- ✓ با استثنائات موجود در محاسبه حسابهای ملی آشنا گردند.
- ✓ تولید ناخالص ملی را با استفاده از روش ارزش افزوده و روش مخارج محاسبه کنند.
- ✓ شاخص های قیمت را تعریف کرده و سطح عمومی قیمت ها را با استفاده از شاخص قیمتی لاسپیروز و پاشه محاسبه کنند.
- ✓ با کاربردهای شاخص قیمت آشنا شده و قادر به محاسبه متغیرهای حقیقی باشند.
- ✓ نرخ تورم را با استفاده از شاخص قیمتی محاسبه کنند.

۱-۲-۵- آشنایی با مدل های تعیین درآمد ملی و سیاست های مالی دولت، دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

- ✓ تابع مصرف و اجزای آن را بیان کند. و تاثیر هر یک از اجزای تقاضای کل بر درآمد ملی را بیان کند.
- ✓ تابع پس انداز و اجزای آن را بیان کند.
- ✓ نمودار تابع مصرف و پس انداز را رسم کرده و روابط متغیرهای آن را در نمودار نشان دهد.
- ✓ با مفاهیم متغیرهای درونزا و برونزا در اقتصاد آشنا شود.
- ✓ درآمد ملی در مدل های: دو، سه و چهار بخشی را تعیین کند.
- ✓ با مفهوم و نحوه محاسبه ضریب تکاثر آشنا شده و در مدل های مختلف ضریب تکاثر را محاسبه کند.
- ✓ با ضریب تکاثر بودجه متوازن و نحوه محاسبه آن آشنا گردد.
- ✓ مفهوم سیاست های مالی دولت را درک کرده، انواع و نحوه تاثیر هر یک بر تقاضای کل را بیان کند.
- ✓ با مفاهیم شکاف رکودی و تورمی آشنا شده و راههای مقابله با آنها را فرا گیرد.

۱-۲-۶- آشنایی با بازار پول، نقش پول در اقتصاد کینزی و تقاضای پول، دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

- ✓ علل پیدایش پول و تحول تاریخی آن را تشریح کند.
- ✓ وظایف پول را نام برده و توضیح دهد.
- ✓ حجم پول در گردش، نقدینگی و سرعت گردش پول را توضیح دهد.
- ✓ تقاضای پول را با روابط ریاضی و نمودار بیان کند
- ✓ عرضه پول را با نمودار و روابط ریاضی بیان کند
- ✓ تعادل در بازار پول را توضیح داده و عوامل موثر در تغییر تعادل را تشریح کند.
- ✓ عوامل تعیین کننده عرضه پول را بیان کند.
- ✓ ضریب تکاثر پول و اجزای آن را توضیح داده و قادر به محاسبه ضریب تکاثر خلق پول باشد.

- ✓ سیاست پولی را تعریف کرده و ابزارهای سیاست پولی بانک مرکزی را بیان کند.
 - ✓ نظریه های موجود در زمینه تقاضای پول را توضیح داده و تفاوت آنها را بیان کند.
- ۱-۲-۷- آشنایی با تعادل همزمان بازار کالا و بازار پول (IS-LM)، دانشجو در پایان

نیمسال تحصیلی قادر باشد:

- ✓ تابع IS را شناخته و با نحوه استخراج آن به روش جبری و نموداری آشنا شود.
- ✓ تابع IS را با استفاده از روش جبری و نموداری استخراج کند.
- ✓ با عوامل موثر بر تابع IS آشنا شده و قادر به تشریح اثرات هر یک بر آن باشد.
- ✓ تابع LM را با استفاده از روش جبری و نموداری استخراج کند.
- ✓ تابع LM را شناخته و با نحوه استخراج آن به روش جبری و نموداری آشنا شود.
- ✓ با عوامل موثر بر تابع LM آشنا شده و قادر به تشریح اثرات هر یک بر آن باشد.
- ✓ دیدگاههای کلاسیک ها و کینزین ها را درباره تابع IS و LM بیان کنند.
- ✓ تعادل همزمان بازار کالا و بازار پول را توضیح داده مختصات نقاط مختلف پایین و بالای توابع را توضیح دهد.

- ✓ کارایی سیاست های مالی و پولی در مدل IS-LM را توضیح دهد.

۱-۲-۸- آشنایی با نظریه های مصرف و سرمایه گذاری، دانشجو در پایان نیمسال

تحصیلی قادر باشد:

- ✓ با عوامل موثر بر مصرف آشنا شود.
- ✓ نظریه مصرف کینز را بیان کرده و انتقادات وارد شده بر آن را تشریح کند.
- ✓ نظریه مصرف درآمد نسبی دوزنبیری را بیان کند.
- ✓ نظریه مصرف درآمد دائمی فریدمن را بیان کند.
- ✓ نظریه مصرف سیکل زندگی مودیلیانی را توضیح دهد.
- ✓ عوامل موثر بر سرمایه گذاری را بیان کند.
- ✓ نظریه اصل شتاب ساده سرمایه گذاری و انتقادهای وارده بر آن را توضیح دهد.
- ✓ نظریه اصل شتاب با وقفه سرمایه گذاری را بیان کند.
- ✓ مقدار سرمایه گذاری مطلوب در دوره های مختلف را محاسبه، با استفاده از دو روش شتاب ساده و شتاب با وقفه محاسبه کند.

- ✓ ارزش حال و آینده سرمایه را با استفاده از نرخ تنزیل محاسبه کند.
- ✓ نظریه کارایی نهایی سرمایه گذاری را بیان کرده و با مفهوم خالص ارزش حال آشنا شود.

۱-۲-۹- آشنایی با نظریه های تورم و بیکاری

- ✓ تورم را تعریف کرده، انواع آن و آثار آن را بیان کند.
- ✓ بیکاری را تعریف کرده و انواع آن را نام برده و تعریف کند.
- ✓ منحنی فیلیپس را توضیح داده و رابطه بین بیکاری و تورم را بیان کند.

✓ تفسیر فریدمن فلپس از منحنی فیلیپس را بیان کند.

۱-۲-۱۰- آشنایی با مدل چهاربخشی و تعادل تراز پرداختها و تعادل سرمایه، دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی قادر باشد:

- ✓ با مفهوم صادرات، واردات و عوامل موثر بر آن آشنا شوند.
- ✓ درآمد ملی در مدل چهاربخشی را استخراج کند.
- ✓ با مفهوم تراز پرداخت ها و تعادل آنها آشنا شوند.
- ✓ با تعادل داخلی و خارجی و سیاست های پولی و مالی و ارز آشنا شوند.
- ✓ با تاثیر سیاست های پولی و مالی در سیستم نرخ ارز ثابت و شناور آشنا شوند.
- ✓ قادر به تحلیل تاثیر سیاست های پولی و مالی در سیستم نرخ ارز ثابت و شناور باشد.

۲- روش آموزش

روش تدریس در کلاس به صورت ترکیبی و شامل موارد زیر می باشد:

۱- **سخنرانی:** از این روش جهت ارائه مطالب اصلی و مفاهیم نظری درس اقتصاد کلان طبق سرفصل های مصوب و تصمیمات اخذ شده در جلسات استانداردسازی طرح دروس استفاده می شود.

۲- **پرسش و پاسخ:** به منظور تثبیت مطالب آموزش داده شده، مرور مطالب و آشنایی دانشجویان با مثال های عینی از این روش به صورت منظم در ابتدای جلسات و به صورت موردی در بین سخنرانی از این روش استفاده می گردد.

۳- **تکالیف درسی:** در این روش در پایان هر جلسه مسائلی در رابطه با موضوعات بحث شده در قالب مثال های حل کردنی به دانشجویان داده می شود. در ابتدای جلسه بعد، دانشجویان مسایل حل شده را تحویل داده و در مواردی که نیاز به بحث و بررسی باشد، مسایل در کلاس مطرح می گردند.

۴- **آموزش بر مبنای حل مشکل (PBL):** در این روش ابتدا دانشجویان به کار گروههای کوچک تقسیم می شوند. سناریوهایی توسط استاد در رابطه با مسایل روزمره و مرتبط با رشته تحصیلی دانشجویان طراحی می شود. دانشجویان در طول مدت تعیین شده با استفاده از ابزارهایی که مطالب آموزش داده شده در کلاس در اختیارشان قرار می دهد، می توانند سناریوی تعیین شده را تحلیل کرده و مشکلات آن را رفع نمایند. در زمان های تعیین شده دانشجویان گزارش عملکرد گروه خود به تفکیک تک تک اعضا ارائه می دهند.

۳- برنامه اجرایی

جلسه	تاریخ	محتوی
اول		معارفه، معرفی درس، ارائه طرح درس، بیان انتظارات از دانشجویان، وظایف دانشجویان
دوم		پرسش و پاسخ+ اهداف اختصاصی: ۱-۲-۱ الی ۴-۲-۱
سوم		پرسش و پاسخ+ حسابداری ملی، شاخص قیمت، نحوه محاسبه تورم و انواع آن آشنا گردند.

چهارم	پرسش و پاسخ + مدل های تعیین درآمد ملی و سیاست های مال دولت
پنجم	پرسش و پاسخ + مدل های تعیین درآمد ملی و سیاست های مال دولت
ششم	پرسش و پاسخ + بازار پول و نقش پول در اقتصاد کینزی و تقاضای پول سیاستهای پولی و نقش بانک مرکزی در ایجاد ثبات اقتصادی
هفتم	پرسش و پاسخ + با سیاستهای پولی و نقش بانک مرکزی در ایجاد ثبات اقتصادی
هشتم	امتحان میان ترم - مرور مطالب ارائه شده در هفت جلسه اول + دریافت گزارش PBL
نهم	پرسش و پاسخ + تعادل همزمان بازار کالا و بازار پول (IS-LM)
دهم	پرسش و پاسخ + آشنایی با نظریه های مصرف
یازدهم	پرسش و پاسخ + آشنایی با نظریه های سرمایه گذاری
دوازدهم	پرسش و پاسخ + تعادل عرضه و تقاضای کل در اقتصاد
سیزدهم	پرسش و پاسخ + تعادل عرضه و تقاضای کل در اقتصاد
چهاردهم	پرسش و پاسخ + آشنایی با نظریه های تورم و بیکاری
پانزدهم	پرسش و پاسخ + آشنایی با نظریه های تورم و بیکاری - مدل چهاربخشی و تعادل تراز پرداختها
شانزدهم	پرسش و پاسخ + مدل چهاربخشی و تعادل تراز پرداختها
هفدهم	آزمون پایان ترم + دریافت گزارش نهایی PBL

مطابق آیین نامه آموزشی، دانشجویان قبل از حضور در کلاس درس اقتصاد کلان می بایست درس اقتصاد خرد را گذرانده و نسبت به مفاهیم اقتصاد خرد اشراف داشته باشند. به دلیل اینکه مسایل اقتصاد خرد فرار می باشند و ارائه آن به صورت فشرده در طول یک نیمسال نمی تواند اهداف پیش بینی شده را تامین کند. لازم است دانشجویان قبل از حضور در کلاس ابتدا مسایل اقتصاد خرد را مرور کنند. به منظور آشنایی با مطالبی که در کلاس ارائه خواهد شد و جهت دهی به مطالعات آزاد دانشجویان، آنها می توانند طرح درس اقتصاد کلان را که سرفصل های مصوب و رئیس مطالب هر سرفصل در آن به طور کامل تشریح گردیده است و علاوه بر آن مطالبی که جهت ادامه تحصیل در رشته های مرتبط می تواند مفید واقع شود، ارائه شده است. جهت افزایش قدرت تحلیل و تطبیق مطالب آموخته شده با نمونه های واقعی دانشجویان می توانند با مطالعه اخبار اقتصادی و سیاستهای کلان در بخش سلامت در کلاس حضور یابند و درباره موضوعات مورد علاقه خود بحث کنند.

۱- منابع

۱- روزبهان، محمود، اقتصاد کلان ۱، تابان، تهران، ۱۳۸۲.

۲- اوجین، آ، دیولیو، نظریه و مسایل اقتصاد کلان، ترجمه جعفری صمیمی، احمد، انتشارات دانشگاه مازندران،

۱۳۶۷.

- ۳- برانسون، اچ، ویلیام، تئوری و سیاست های اقتصاد کلان، ترجمه شاکری، عباس، نشر نی، تهران، ۱۳۸۰
- ۴- رحمانی، تیمور، اقتصاد کلان جلد ۱ و ۲، انتشارات برادران

۶- ارزشیابی

توضیحات	نمره	مواد امتحانی
شامل: حضور فیزیکی و شرکت در بحث ها(۱)، حل مسایل ارائه شده در کلاس(۱)	۲	حضور فعال در کلاس
-----	۴	PBL
به صورت تشریحی و بحث کلاسی	۴	میان ترم
به صورت تشریحی	۱۰	پایان ترم

با آرزوی توفیق

علیرضا محبوب اهری